

I. Недостатъци на ПКВАВ, които трябва да бъдат отстранени до приемането на програмата от СОС (спешни)	Препоръка	Забележка/ пояснение или подобна препоръка
<p>Все още съществуват неясноти относно инвентаризацията на източниците на замърсяване - например прецизиране на източниците и приноса им към ресуспендирания прах с оглед проучването на НИМХ и дадените от тях уточнения по време на заседанието на ПС на 19.11.2020 г.</p> <p>В точка II Обща информация за района, е необходимо да се представят:</p>	<p>Прецизиране на източниците и приноса им към ресуспендирания прах с оглед проучването на НИМХ и дадените от тях уточнения по време на заседанието на ПС на 19.11.2020 г.</p>	<p>В точка IV Произход на замърсяването и анализ на ситуацията, е необходимо източниците на емисии да съответстват на SNAP кодовете по CORINAIR най-малко за секторите S1,S2,S4 и S7. Тест източникът на „емисии от ресуспендиране на частици от площни източници“, най-вероятно трябва се отнесе към S7 – пътен транспорт“. При положение, че площните източници се отнесат към сектор транспорт, то делът на транспорта към емисията на ФПЧ10 ще нарасне от 11 на 42%</p>
<p>1. Зоните със съответните граници, площ и население на територията на Столична община с превишаване на СГН за ФПЧ10, ФПЧ2.5 и ПАВ;</p>	<p>Данните за площта и населението подложени на наднормено замърсяване по СГК да се дадат по райони въз основа на моделирането за базовата 2018г.</p>	
<p>2. Зоните (граници, площ и население) на територията на Столична община с превишаване на СДН (с повече от 35 превишения) за ФПЧ10;</p>	<p>Данните за площта и населението подложени на наднормено замърсяване по СДН да се дадат по райони въз основа на моделирането за базовата 2018г.</p>	
<p>В точка IV Дисперсионно моделиране на разпространението на замърсяването и приноса на отделните източници на емисии за 2018 г., както и за прогнозните моделирания е необходимо да се представят:</p>	<p>За ФПЧ10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Карти с изчислени концентрации визуализиращи нетното въздействие върху формирането на СГК на ФПЧ10 в приземния слой на въздуха над изследваната област на автомобилния транспорт и на битово отопление; 2. Карти с изчислени концентрации визуализиращи разпределението на максималните стойности на СДК на ФПЧ10 в изследваната област, обусловени от всички източници, от транспорт и от битово горене; 3. Карти с изчислени концентрации визуализиращи разпределението на стойностите на 90,4 перцентил на СДК на ФПЧ10 в изследваната област, обусловени от всички източници, от транспорт и от битово горене; 	<p>Липсва изчертаване на зоните в които има над 35 дни наднормено замърсяване с ФПЧ10 и анализ на резултатите. Именно тези зони определят броя на населението и големината на площите, подложени на наднормено замърсяване, които не обхващат цялата територия на общината, с каквото впечатление остава читателя, настоящия текст на програмата.</p>
<p>В точка IV Дисперсионно моделиране на разпространението на замърсяването и приноса на отделните източници на емисии за 2018 г., както и за прогнозните моделирания е необходимо да се представят:</p>	<p>За ФПЧ 2.5</p> <p>- карти с изчислени концентрации визуализиращи нетното въздействие върху формирането на СГК на ФПЧ2,5 в приземния слой на въздуха над изследваната област на автомобилния транспорт и на битово отопление;</p>	<p>Липсват също така графики, представящи самостоятелното влияние на всеки от значимите сектори, което е изключително важно с цел проследяване на ефекта на мерките, както и тяхната адекватност.</p>
<p>Липса на валидиране на модела не само по средногодишна, но и по среднодневна стойност. Освен това в момента неопределеността по отношение на средногодишните стойности на азотния диоксид е над 77,9% при допустими 30% според Наредба 12.</p>	<p>За NO2</p> <p>- карти с изчислени концентрации визуализиращи нетното въздействие върху формирането на СГК на NO2 в приземния слой на въздуха над изследваната област на автомобилния транспорт и на битово отопление;</p> <p>- карти с изчислени концентрации визуализиращи разпределението на максималните стойности на СЧК на NO2 в изследваната област, обусловени от всички източници, от транспорт и от битово горене;</p> <p>- карти с изчислени концентрации визуализиращи разпределението на стойностите на 99,8 перцентил на СЧК на NO2 в изследваната област, обусловени от всички източници, от транспорт и от битово горене;</p>	<p>Същото важи и по отношение на средночасовите резултати за концентрацията на NO2 (графики с резултатите за 99,8-ят перцентил за всяка от изследваните години, или поне за ключовите).</p>
<p>Липса на валидиране на модела не само по средногодишна, но и по среднодневна стойност. Освен това в момента неопределеността по отношение на средногодишните стойности на азотния диоксид е над 77,9% при допустими 30% според Наредба 12.</p>	<p>Препоръчително е да се представи и изчислената грешка на модела по отношение на перцентилните стойности поне за замършител ФПЧ10</p>	
<p>При определяне на мерки и индикатори</p>	<p>Следва да се положат допълнителни усилия за това максимален брой мерки да бъдат количествени, за да има ясна връзка с очакваното намаление.</p>	<p>В момента за множество мерки, за които може, това не е направено.</p>
	<p>Мерките да са насочени към ключовите източници, а индикаторите да измерват резултата от мярката, не просто изпълнението</p>	<p>Броят проверки на инспектората не може да се приеме като индикатор на оценка на резултата от която и да е мярка - индикатор може да е намален брой нарушения на база 1000 проверки.</p>

	Необходимо е увеличаване на мерките свързани с изследвания и анализи, за да може научно обосновано да се следи напредъка и да се предлагат корекции в изпълнението, които отчитат промените в климатичните условия, градската среда, социално икономическите условия и др.	
	Необходимост от допълване на мерките за подобряване на инвентаризациите и скъсяване на сроковете за изпълнение.	Това е основополагаща мярка, която е залегнала и в сега действащата програма, но не е изпълнена
Определените мерки и бюджет не са приоритизирани спрямо източниците и ефективността на мерките (очакван ефект и срок на постигане на ефекта)	Необходимо е основно преразглеждане на мерките и бюджета и насочване на средства предимно за намаляване на емисиите с източник битово отопление.	Преди всичко е необходимо да се направи анализ на изпълнението на мерките от досега действащите програми и изменението на КАВ. Това би довело до определена яснота кои мерки са се оказали ефективни, кои са със забавено изпълнение и как биха могли да се подобрят използваните индикатори.
Несъразмерност на бюджета спрямо приоритетните източници, мерки и очаквани намаления на емисиите. Над 80% от бюджета са предназначени за мерки, свързани с транспорта, докато намалените емисии от транспорт са в размер на едва 6% за ФПЧ10 и 5% за ФПЧ2.5.	Мерките, които са залегнали по други програми и стратегии следва само да се упоменат (съгласуват), докато планът за действие следва да включва единствено мерките, които се въвеждат чрез ПКАВ;	Изчисленията са на база заявените общи намаления на емисии по сектори в плана за действие. Следва да се има предвид, че за някои сектори обявените общи намаления не съвпадат със сбора от намаленията по отделните мерки.
	Да се осигури адекватен бюджет за информационните и аналитични мерки, както и мерките в сектор строителство и ремонт;	
Проектът за ПКАВ нарушава чл. 27, ал. 5 ЗЧАВ, респективно параграф 2 на чл. 23, ал. 1 от Директива 2008/50/ЕО. Напомняме, че България вече е осъдена, че програмите за КАВ не отговарят на тази разпоредба по дело С-488/15 на СЕС. За да спази това изискване, разработчиците е трябвало да оценят подходящите мерки и да включат в проекта за ПКАВ тези от тях, които ще осигурят постигане на нормите в най-кратък срок. В случая изобщо не е анализиран вариант за постигане на нормите в срок преди края на 2026 г. (параграфи 97-110 от решение по дело С-336/16 на СЕС).	Разработчиците да оценят подходящите мерки и да включат в проекта за ПКАВ сценарий с тези от тях, които ще осигурят постигане на нормите в най-кратък срок.	На 3.12.2020 Европейската комисия е завела иск в Съда на Европейския съюз "тъй като страната не е осигурила цялостно изпълнение на решението на Съда от 5 април 2017 г. — в него беше констатирано, че България не е изпълнила задълженията си по европейското законодателство относно качеството на атмосферния въздух (Директива 2008/50/ЕО). По-конкретно в страната систематично и постоянно не са били спазвани пределно допустимите стойности за прахови частици (ПЧ10) и не са били предприети подходящи мерки, с които да се гарантира, че периодът на превишаванията е възможно най-кратък." В допълнение Националната програма за качество на въздуха залага постигане на нормите през 2024. В случая ПКАВ явно е в противоречие и с НПКАВ;
Столична община да предостави пълен достъп до файлове с геореферирани резултати, както и във формат удобен за машинна обработка и ползване от звената на Столична община, Програмния съвет и Работната група.	В процеса на работа се установи, че част от информацията от ПКАВ е изключително полезна за анализ и изготвянето на други програмни документи и анализи. По този начин ще се улесни съгласуването и синергията в работата на Столична община, както и подпомагането ѝ от външни експерти. Такива файлове са, но не само: във векторен формат, във формат за работа в ГИС- например shp, или геореферирани растерен, .xls/x_ .csv и т.н.	

II. Важни препоръки, които следва да се изпълнят в рамките на до 1-1,5 години	Препоръка	Забележка/ пояснение
Ключови моменти, които затрудниха изготвянето на ПКАВ 2021-2026, и на които СО би трябвало не само да обърне внимание, но и да набележи план за действие със съответни финанси, където е необходимо:		
Инвентаризация на емисиите	Стартиране още през 2021 инвентаризация на емисиите с голяма разделителна способност, като се предвиди да е публична и с възможност данни да се обновяват всяка година	
Измервания на замърсяването	Изготвяне на оценка на данните от 22-те станции на СО (AIRTHINGS), които ползват вид low cost sensors, и въвеждане на методи за оценка и интегриране на данни от различни източници в определяне на политиката за качество на въздуха	Да включва и оценка на гражданската мрежа AIRBG.info
Оценка на ефекта и ефективността на мерките	Оценка ефективността на мерките включително и чрез Cost-benefit analysis	
	Околичествяване на мерките, които се предприемат (колко тона емисии ще се намалят)	
Остаряла уредба, методики и указания за изготвяне на програми и моделиране на замърсяванията	Считаме за целесъобразно СО да информира компетентната дирекция в МОСВ, че на база опита си по новата ПКАВ, определя като наложително актуализирането на наредбата и ръководството за съставяне на програми и изискванията за моделиране. Настоящата методика е остаряла и липсва конкретика, която да подпомогне общините в разработването на ПКАВ	В законовата уредба не са добре дефинирани изискванията към моделирането е без достатъчна конкретика и указания и наредбата и ръководствата на МОСВ за изготвяне на програми Припомням, че такива бяха и препоръките в Доклада на Световната банка за национална програма за КАВ
Въвеждане на по-прецизно моделиране в КАВ програмите	Необходимо е значително увеличаване на резолюцията на модела, за да се открият по-добре зоните с различно замърсяване. По този начин ще се подпомогне прецизирането на мерки и локализирането им спрямо градската среда;	Намаляването на резолюцията на мрежата при моделирането, което води до изглаждане на високите концентрации, маскиране на локалното замърсяване, включително и от уличната мрежа и посочването на една единствена зона с превишения.
Програмният съвет към момента не е включен в механизма за контрол на изпълнението на ПКАВ;	Програмният съвет и работната група да заработят според изискванията на инструкцията на МОСВ. Становищата и протоколите от работата на съвета да бъдат публични и качени в интернет.	(3)При условие, че е взето решение за създаването му, Програмният съвет по ал. 1 извършва следното: 1. формулира задание за разработване на програмите за управление на КАВ, което включва: а)основанието за разработване на програмата, в т.ч. копие от полученото уведомление от РИОСВ в съответствие с чл. 30, ал. 2 на Наредба 7; б) списък или копия на наличната информация за състоянието на КАВ, въз основа на която е взето решение за необходимостта от разработване на програмите. 2. определя времевата рамка (2005г., 2010г. и/или др.) за краткосрочните, средносрочните и дългосрочните перспективи; 3. координира разработването на програмите; 4. обсъжда и дава предложения по предварителните и окончателния вариант на програмите; 5. осъществява периодичен контрол върху изпълнението на програмите; 6. при необходимост, предлага мерки за срочно и навременно изпълнение на програмите.

III. Допълнителни недостатъци и препоръки	Препоръка	Забележка/ пояснение
Недостатъчност на мрежата за измерване на замърсяването	измервания в повече места в града, включително в улични каньони	
Остаряла уредба, методики и указания за изготвяне на програми и моделиране на замърсяванията	Въвеждане в действие на моделиращи системи от висок клас	
Внасяне на подреденост и яснота в документацията предоставяна в сайта на СО	Да се свали от сайта на СО следната публикувана програма - https://www.sofia.bg/documents/20182/298121/Project_Program_KAV_Sofia_2015-2020.pdf/23a572ba-77ac-45a4-b627-c77ea0e225c7	в тази версия мерките се различават от мерките в гласуваната от СОС Програма